

107. Woodford M. Methods of Policy Accommodation at the Interest-Rate Lower Bound [Электронный ресурс] / М. Woodford. – 2012. – 96 p. – Режим доступа : <http://www.columbia.edu/~mw2230/JHole2012final.pdf>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Науково-методичні підходи щодо тлумачення вітчизняними і зарубіжними науковцями поняття «грошово-кредитна політика» [40; 8; 10; 9; 13; 54; 23; 25; 28; 39; 42; 43; 44; 47; 53; 51; 81; 91; 95; 101; 2]

Автор	Визначення
Базилевич К. С., Базилевич В. Д., Баластрик Л. О.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це сукупність форм і засобів державного впливу на пропозицію грошей з метою забезпечення рівноваги між пропозицією грошей і попитом на них.
Барановський О. І., Мунтіян В. І.	<i>Грошово-кредитна політика</i> є важливим комплексом заходів у сфері грошового обігу і кредиту, який спрямований на виконання функцій центрального банку і забезпечення платоспроможності грошово-кредитної системи.
Волкова Н. И., Чашко А. Т., Герасименко Р. А.	<i>Грошово-кредитна політика</i> - це сукупність заходів у сфері грошового обігу та кредитних відносин, які здійснює держава з метою регулювання економічного зростання, стримування інфляції, забезпечення зайнятості та збалансування платіжного балансу.
Дзюблюк О. В.	<i>Грошово-кредитна політика</i> є одним із найголовніших важелів впливу держави на перебіг економічних процесів із метою забезпечення фінансової стабільності та стимулювання виробничого зростання.
Любунь О. С., Любунь В. С., Іванець В. І.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це комплекс взаємопов'язаних, скоординованих на досягнення заздалегідь визначених суспільних цілей, заходів щодо регулювання грошового обороту, які здійснює держава через центральний банк.
Савлук М. І., Мороз А. М., Пуховкіна М. Ф., Адамик Б. П.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це комплекс взаємозв'язаних скоординованих на досягнення заздалегідь визначених соціально-економічних цілей, заходів щодо регулювання грошового ринку, які здійснює держава через центральний банк країни.
Рудько-Силиванов В. В., Кучина Н. В., Жевлакова М. А.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це проваджувальна державою генеральна лінія дій, система заходів у галузі управління грошово-кредитними процесами і складова загальної економічної політики держави.
Юхименко П. І.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це частина економічної політики держави, сукупність законодавчих і нормативних актів, бюджетно-податкових, інших монетарних інструментів, інститутів і заходів державної влади, які згідно із законодавством мають повноваження щодо формування і використання фінансових ресурсів держави і регулюють фінансово-кредитні потоки у секторах економіки відповідно до стратегічних і тактичних цілей державної економічної політики.
Орлюк О. П., Заверуха І. Б.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це визначена сукупність заходів у сфері грошового обігу та кредиту, що спрямовані на забезпечення стабільності національної валюти, стримування інфляційних процесів в економіці країни, регулювання економічного зростання, забезпечення зайнятості населення та вирівнювання платіжного балансу країни.

Продовження табл. А

Калетнік Г.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це комплекс заходів у грошово-кредитній сфері, спрямованих на забезпечення економіки стабільною національною грошовою одиницею на контролювання (стримування) інфляції, стимулювання економічного зростання, забезпечення високого рівня зайнятості населення та вирівнювання платіжного балансу.
Козюк В. В.	« <i>Вузька</i> » монетарна політика – це спрямування монетарних заходів центрального банку на підтримання зовнішньої та внутрішньої стабільності національної валюти. « <i>Широка</i> » монетарна політика – застосування інструментів центрального банку з метою впливу на сукупну грошову масу.
Колодізев О. М.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це сукупність методів та інструментів у сфері грошового обігу і кредитних відносин, що використовує держава для регулювання грошово-кредитних відносин.
Лютий І. О.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це сукупність економічних та адміністративних заходів держави та Національного банку України, спрямованих на використання економічних інструментів грошово-кредитного механізму для здійснення впливу на суб'єктів грошово-кредитного з метою стабілізації національної грошової одиниці, регулювання пропозиції грошової маси, ліквідності кредитоспроможності банківських інститутів для забезпечення необхідного економічного зростання, зайнятості й стримування інфляційних процесів. <i>Грошово – кредитна політика</i> – це державне регулювання сфери грошового обігу та кредитних відносин.
Кулінець А. П., Стельмах В. С.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це комплекс взаємопов'язаних, спрямованих на досягнення певних цілей заходів щодо регулювання грошового ринку, що їх проводить держава через свій центральний банк.
Мишкін Фредерік С.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це управління пропозицією грошей та процентними ставками.
Михасюк І. Р.	<i>Грошово-кредитна політика</i> є оперативним і гнучким доповненням до бюджетної політики, яка ґрунтується на низці переваг над фіскальною політикою.
Запаранюк Т. В.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це сукупність заходів впливу держави в особі центрального банку на перебіг економічних процесів, що здійснюються у сфері грошового обігу і кредиту, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування економіки та стабільності національної грошової системи.
Кемпбелл К. Д., Кемпбелл Р. Дж., Долан Е. Дж.	<i>Грошово-кредитна політика</i> – це урядова політика впливу на кількість грошей в обороті.

Додаток Б

Динаміка монетарних та макроекономічних показників в Україні в
1991- 2016 рр. (на кінець періоду), % [78]

<i>Рік</i>	<i>Реальний ВВП</i>	<i>Реальна заробітна плата (до попереднього року)</i>	<i>Індекс споживчих цін</i>
1991	91,3	100	390,0
1992	90,1	61,3	2100,0
1993	85,8	48,5	10256,0
1994	77,1	85,4	501,0
1995	87,8	128,1	281,7
1996	90,0	86,2	139,7
1997	97,0	97,6	110,1
1998	98,1	87,1	120,0
1999	99,8	103,4	119,2
2000	105,9	103,6	125,8
2001	109,2	120,4	106,1
2002	105,2	115,6	99,4
2003	109,6	113,8	108,2
2004	112,1	120,8	112,3
2005	102,7	131,5	110,3
2006	107,3	111,7	111,6
2007	107,6	110,3	116,6
2008	107,9	112,5	122,7
2009	85,2	99,0	112,3
2010	104,2	110,5	109,1
2011	105,5	108,7	104,6
2012	100,2	114,4	99,8
2013	103,4	108,2	100,5
2014	93,2	93,5	124,9
2015	82,7	115,2	143,3
2016	85,7	109,0	112,4

Додаток В

Офіційна позиція Національного банку України щодо мети грошово-кредитної політики [60-75]

<i>Рік</i>	<i>Головна мета грошово-кредитної політики</i>	<i>Критерії успішності досягнення мети грошово-кредитної політики</i>
2002	Забезпечення більш надійної стабільності грошової одиниці, подальше зниження рівня інфляції, поліпшення структури грошової маси, розширення сфери застосування безготівкової форми розрахунків, зростання обсягів валютних резервів Національного банку України, забезпечення економічно обґрунтованого рівня обмінного курсу гривні, підвищення ефективності грошово-кредитної політики	Не визначено
2003	Забезпечення стабільності гривні як монетарної умови сталого темпів економічного розвитку	Утримання рівня інфляції в межах 6-7% протягом року та забезпечення стабільності реального ефективного обмінного курсу за умов помірної девальвації номінального обмінного курсу (до рівня 5,48 грн. за дол. США в середньому за рік)
2004	Підтримка стабільності гривні як монетарної передумови поступового переходу від екстенсивного економічного зростання до розвитку на інноваційно-інвестиційній основі і досягнення довгострокових соціальних, структурних та інституційних цілей	Стійкість грошово-кредитної системи до можливих дестабілізуючих факторів, утримання інфляції на рівні 5,8 – 6,3 відсотків (грудень до грудня) та середньорічне значення обмінного курсу гривні до долара США на рівні 5,38 – 5,42 грн. за дол. США
2005	Забезпечення внутрішньої та зовнішньої стабільності національної валюти	Очікується утримання інфляції на рівні 6-7 відсотків та середньорічне значення обмінного курсу гривні до долара США в межах 5,27 – 5,31 грн. за дол. США
2006	Забезпечення стабільності грошової одиниці України як монетарної передумови збалансованого соціально - економічного розвитку	Утримання інфляції в діапазоні 8,5 - 9,5 відсотка , а значення середньорічного курсу в межах 5,0 - 5,2 грн. за дол. США
2007	Підтримка стабільності гривні, макроекономічної збалансованості та створення передумов для відновлення стійкого економічного зростання, вирішення поточних і довгострокових соціально-економічних завдань	Конкретно не зазначено, але повідомляється, що остаточному переходу до використання інфляційного орієнтира як головної цілі грошово-кредитної політики має передувати певний перехідний період, протягом якого Національний банк спрямовуватиме свої зусилля на підтримку як зовнішньої стабільності національної валюти через регулювання

		обмінного курсу
Продовження табл. В		
<i>Рік</i>	<i>Головна мета грошово-кредитної політики</i>	<i>Критерії успішності досягнення мети грошово-кредитної політики</i>
2008	Утримання стабільності національної грошової одиниці як важливої передумови фінансової і макроекономічної рівноваги та сталого соціально-економічного розвитку країни	Сприяння утриманню інфляції на рівні 15,9% та прогнозованої динаміки обмінного курсу
2009	Забезпечення стабільності національної грошової одиниці, що виступає основою для досягнення збалансованого економічного розвитку, підтримки рівня зайнятості та реальних доходів населення	Головним критерієм є індекс споживчих цін, хоча конкретних його значень не визначено для використання режиму керованого плавання обмінного курсу (з переходом у перспективі до режиму вільного плавання обмінного курсу)
2010	Забезпечення стабільності грошової одиниці, що є основою для забезпечення збалансованого економічного розвитку, підвищення рівня зайнятості та реальних доходів населення	Визначено, що головним критерієм внутрішнього аспекту стабільності гривні є індекс споживчих цін, хоча конкретних його значень не визначено
2012	Забезпечення стабільності грошової одиниці України	Сприяння утриманню темпів приросту індексу споживчих цін у межах до 7,9%
2013	Забезпечення стабільності грошової одиниці України	Підтримка у середньостроковій перспективі низьких стабільних темпів інфляції, що полягає в утриманні приросту індексу споживчих цін у межах 4,8 – 6,1%
2014	Досягнення та підтримка цінової стабільності в державі	Підтримка в середньостроковій перспективі (від 3 до 5 років) низьких стабільних темпів інфляції, що вимірюються індексом споживчих цін
2015	Досягнення та підтримка цінової стабільності в державі	Досягнення та підтримка в середньостроковій перспективі низьких стабільних темпів інфляції, що вимірюються індексом споживчих цін у межах 5% на рік з допустимим відхиленням ± 1 процентний пункт
2017	Досягнення та підтримка цінової стабільності в державі	Досягнення та підтримка цінової стабільності в державі, головним критерієм чого є зниження інфляції (за індексом споживчих цін) до рівня однозначного показника та утримання її на рівні 8% (± 2 п. п.) на кінець 2017 року
2016	Досягнення та підтримка цінової стабільності в державі	Підтримка інфляції (приріст індексу споживчих цін у річному вимірі) на рівні 5% з допустимим діапазоном відхилень ± 1 п. п. протягом 2018 –

		2020 років
--	--	------------

Додаток Д

Кредити, надані банками у 2006-2016 рр. (млн. грн.) [57; 77]

Період	Усього	у тому числі											
		інші фінансові корпорації			сектор загального державного управління			нефінансові корпорації			інші сектори економіки		
		Усього	у тому числі		усього	у тому числі		усього	у тому числі		усього	у тому числі	
			страхові корпорації та пенсійні фонди	інші		центральні органи державного управління	регіональні та місцеві органи державного управління		державні нефінансові корпорації ¹	інші нефінансові корпорації ¹		домашні господарства	некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства
2006	245 230	2 689	319	2 370	4	–	4	160 503	8 798	151 705	82 034	82 010	24
2007	426 867	5 932	550	5 382	4	–	4	260 476	13 326	247 150	160 455	160 386	69
2008	734 022	9 789	729	9 060	12	–	12	443 665	37 382	406 283	280 556	280 490	66
2009	723 295	14 014	632	13 382	5 755	4 527	1 229	462 215	42 587	419 627	241 311	241 249	63
2010	732 823	13 430	935	12 496	8 817	7 430	1 388	500 961	46 042	454 919	209 615	209 538	76
2011	801 809	16 441	1 006	15 435	8 532	6 790	1 742	575 545	57 452	518 093	201 291	201 224	67
2012	815 142	16 229	1 095	15 133	5 803	4 618	1 185	605 425	57 690	547 735	187 685	187 629	56
2013	910 782	19 317	523	18 795	5 908	4 998	910	691 903	50 472	641 431	193 654	193 529	125
2014	1 020 667	25 576	402	25 174	4 926	4 164	762	778 841	64 081	714 760	211 325	211 215	110
2015	981 627	15 564	397	15 168	3 364	2 963	401	787 795	71 733	716 063	174 904	174 869	35
2016	998 682	11 583	126	11 457	1 430	1 064	366	822 114	76 733	745 381	163 555	163 333	222

Додаток Е

Депозити, залучені банками у 2006-2016 рр. (млн. грн.) [57; 77]

Період	Усього	у тому числі										
		інші фінансові корпорації		сектор загального державного управління		нефінансові корпорації			інші сектори економіки			
		усього	страхові корпорації та пенсійні фонди	усього	центральні органи державного управління	усього	державні нефін. корпорації	інші нефінан. корпорації	усього	у тому числі		
										домашні господ.	з них	
								фізичні-особи підприємці	фізичні особи			
2006	185 917	8 741	4 063	1 682	266	65 614	6 976	58 638	109 879	108 860	1 020	77 519
2007	283 875	15 343	7 043	4 136	601	95 583	9 275	86 308	168 813	167 239	1 575	115 579
2008	359 740	19 305	8 537	2 536	615	118 188	12 281	105 907	219 711	217 860	1 851	142 117
2009	334 953	15 621	7 477	8 586	8 140	94 796	12 319	82 477	215 949	214 098	1 851	115 494
2010	416 650	19 022	8 169	4 132	3 924	116 105	13 952	102 153	277 390	275 093	2 298	141 489
2011	491 756	21 799	9 887	3 894	3 734	153 120	17 964	135 155	312 943	310 390	2 553	181 239
2012	572 342	20 852	11 084	5 929	5 788	173 319	27 229	146 090	372 241	369 264	2 977	201 543
2013	669 974	26 174	12 383	2 950	2 761	195 160	26 438	168 722	445 690	441 951	3 739	231 087
2014	675 093	29 935	12 399	3 763	3 557	218 724	36 925	181 800	422 670	418 135	4 535	259 948
2015	716 728	29 021	14 976	6 002	5 367	265 448	67 229	198 219	416 257	410 895	5 362	312 484
2016	793 475	26 211	13 237	5 841	5 276	310 559	90 919	219 640	450 863	444 676	6 187	357 993

Додаток Ж

Динаміка облікової ставки НБУ та процентних ставок за депозитами і

Роки (станом на кінець періоду)	Облікова ставка	Процентні ставки банків за кредитами в національній валюті	Процентні ставки банків за депозитами в національній валюті
2002	7,0	19,6	6,9
2003	7,0	17,7	8,0
2004	9,0	17,5	7,9
2005	9,5	16,4	8,0
2006	8,5	15,1	7,6
2007	8,0	13,9	8,2
2008	12,0	19,2	10,9
2009	10,25	16,6	11,5
2010	7,75	16,5	8,2
2011	7,75	14,7	11,1
2012	7,5	21,7	15,3
2013	6,5	20,2	13,4
2014	14,0	20,7	8,2
2015	22,0	20,2	8,0
2016	14,0	16,0	7,9

Додаток 3

Динаміка ВВП України (без врахування тимчасово окупованої території АРК, з 2014р. – без врахування тимчасово окупованої території АРК та частини Донецької і Луганської областей) [12]

Показник	2010р.	2011р.	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.
<i>ВВП, факт. ціни, млн. грн. (номінальний ВВП)</i>	1 079 346	1 299 991	1 404 669	1 465 198	1 586 915	1 988 544	2 383 182
<i>ВВП, ціни попереднього року, млн. грн. (реальний ВВП)</i>	949 619	1 138 338	1 303 094	1 404 293	1 369 190	1 431 826	2 034 430
<i>ВВП, постійні ціни 2010р., млн. грн. (реальний ВВП)</i>	1 079 346	1 138 338	1 141 055	1 140 750	1 066 394	961 698	996 236
<i>Індекс фізичного обсягу ВВП, % до попер. року</i>	104,1	105,5	100,2	100	93,4	90,2	102,3
<i>Індекс фізичного обсягу ВВП, % до 2010 р</i>	100	105,5	105,7	105,7	98,8	89,1	92,3
<i>Дефлятор ВВП, % до попер. року</i>	113,7	114,2	107,8	104,3	115,9	138,9	117,1
<i>ВВП на душу населення, факт. ціни, грн. (номінальний ВВП/особу)</i>	24 798	29 980	32 480	33 965	36 904	46 413	55 848
<i>ВВП на душу населення, ціни попереднього року, грн. (реальний ВВП/особу)</i>	21 817	26 252	30 132	32 553	31 841	33 419	47 680
<i>Індекс фізичного обсягу ВВП на душу населення, % до попереднього року (реальний ВВП/особу)</i>	104,5	105,9	100,5	100,2	93,7	90,6	102,7

Додаток И
Офіційні резервні активи НБУ у 2005-2017 рр.* [57]

Період	Офіційні резервні активи				
	усього	у тому числі			
		резерви в іноземній валюті	резервна позиція в МВФ	СПЗ	золото
2005	19 391	18 987	0,004	1	403
2006	22 358	21 843	0,004	1	513
2007	32 479	31 783	0,01	3	693
2008	31 543	30 792	0,03	9	743
2009	26 505	25 493	0,03	64	948
2010	34 576	33 319	0,03	8	1249
2011	31 795	30 391	0,03	18	1385
2012	24 546	22 647	0,03	9	1890
2013	20 416	18 760	0,03	16	1640
2014	7 533	6 618	0,03	4	911
2015	13300	12359	0,03	9	932
2016	15 539	11 894	0,03	2 704	942
2017**	18 906	15 545	0,15	2 314	1 046

залишки коштів на кінець періоду, млн дол. США листопад*

Додаток К

Таблиця 1

Показники державного та гарантованого державою боргу України за 2008-2015 рр. [6]

Роки	Державний внутрішній борг		Державний зовнішній борг		Гарантований державою борг		Державний і гарантований державою борг		Внутрішній валовий продукт		Курс дол. до грн.
	млрд. грн.	млрд. дол.	млрд. грн.	млрд. дол.	млрд. грн.	млрд. дол.	млрд. грн.	млрд. дол.	млрд. грн.	млрд. дол.	100 дол.
2008	44,7	8,5	86,0	16,3	58,7	11,1	189,4	36,0	948,1	180,0	526,7
2009	91,1	11,7	135,9	17,4	90,9	11,7	317,9	40,8	913,3	117,2	779,1
2010	141,7	17,9	181,8	22,9	108,8	13,7	432,3	54,5	1082,6	136,4	793,6
2011	161,5	20,3	195,8	24,6	115,8	14,5	473,1	59,4	1316,6	165,2	796,8
2012	190,5	24,5	208,9	26,8	116,3	14,9	515,5	66,2	1408,9	180,8	779,1
2013	257,0	32,2	223,3	28,0	104,6	13,1	584,9	73,2	1454,9	182,0	799,0
2014	461,0	29,3	486,0	30,8	153,8	9,8	1100,8	69,9	1566,7	99,4	1576,0
2015	508,0	24,1	825,9	39,5	237,9	11,3	1571,7	74,5	1751,0	83,0	2109,6

Таблиця 2

Структура державного боргу України за 2008-2015рр. [6]

Роки	Державний внутрішній борг			Державний зовнішній борг			Гарантований державою борг		
	млрд. грн.	питома вага у загальній сумі	приріст (%)	млрд. грн.	питома вага у загальній сумі	приріст (%)	млрд. грн.	питома вага у загальній сумі	приріст (%)
2008	44,7	23,6	-	86,0	45,4	-	58,7	31,0	-
2009	91,7	28,8	103,8	135,9	42,7	58,0	90,9	28,5	54,9
2010	141,7	32,8	55,5	181,8	42,1	33,8	108,8	25,1	19,7
2011	161,5	34,1	14,0	195,8	41,4	7,7	115,8	24,5	6,4
2012	190,5	36,9	18,0	208,9	40,5	6,7	116,3	22,6	0,4
2013	257,0	43,9	34,9	223,3	38,2	6,9	104,6	17,9	-10,1
2014	461,0	41,9	79,4	486,0	44,1	54,1	153,8	14,0	47,0
2015	508,0	32,0	10,2	825,9	53,0	70,0	237,9	15	54,7
2015	(відносно до 2008р.)		1036,4	-		860,3	-		305,3

Додаток Л
Основні регулюючі положення нормативних актів НБУ за 2014-2015 рр.[4]

Нормативний документ	Основні положення
<i>Постанова № 49 від 06 лютого 2014 року</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. обмеження купівлі банками іноземної валюти на міжбанку за дорученням фіз. осіб. для переказу за кордон сумою в розмірі 50 000 грн. в місяць на особу (в екв.); 2. повернення коштів в екв. за курсом, встановленим банком на день зняття, у випадку дотрокового завершення депозитного вкладу в іноземній валюті.
<i>Постанова № 86 від 21 лютого 2014 року</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. зменшення частки обов'язкових резервів, яка має формуватися банками на окремому рахунку в НБУ, з 40% до 20% від їх обсягу, що сформований за попередній звітний період резервування; 2. зменшення мін. обсягу обов'язкових резервів, який має зберігатися щоденно на початок операційного дня на кор. рахунку банків у НБУ, з 60% до 50% від їх обсягу, що сформований за попередній період резервування; 3. скасування обмежень щодо кількості можливих звернень банків за кредитами рефінансування овернайт.
<i>Постанова № 104 від 27 лютого 2014 року</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. обмеження видачі готівкової ін. валюти з рахунків клієнтів в межах 15 000 грн. на добу на одного клієнта в еквіваленті за офіційним курсом НБУ; 2. встановлення права НБУ обмежувати роботу банківських установ в Системі підтвердження угод на міжбанківському валютному ринку України у випадку виявлення в діяльності будь - якої банківської установи операцій, що призводять до дестабілізації міжбанківського валютного ринку України.
<i>Постанова № 172 від 28 березня 2014 року</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. обмеження продажу готівкової ін. валюти обсягом 15 000 грн. на добу на одного клієнта; 2. лімітовано видачу готівкової гривні з поточних(у т. ч. карткових) та депозитних рахунків в межах до 150 000 грн. на добу на одного клієнта; 3. заборона дострокового погашення резидентами кредитів в ін. валюті за договорами з нерезидентами.
<i>Постанова № 245 від 29 квітня 2014 року</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. заборона дострокового погашення резидентами кредитів в ін. валюті за договорами з нерезидентами; 2. обмеження суми переказів фіз. осіб в ін. валюті на рівні 15 000 грн. на місяць в екв. (без підтвердних документів і без відкриття рахунку); 3. обмеження суми переказів фіз. осіб в ін. валюті на рівні 150 000 грн. на місяць в екв.(при наявності підтвердних документів і рахунку); 4. обмеження продажу готівкової ін. валюти сумою 15 00 грн. на добу на одного клієнта; 5. лімітовано видачу готівкової гривні з поточних (у т. ч. карткових) та депозитних рахунків в межах до 150 000 грн. на добу на одного клієнта.

Продовження табл. Л

<p><i>Постанова № 515 від 20 серпня 2014 року</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. запроваджено обов'язковий продаж в обсязі 100% на міжбанківському валютному ринку України наступних надходжень в іноземній валюті: <ul style="list-style-type: none"> • переказів на користь юридичних осіб (які не є уповноваженими банками), фізичних осіб – підприємців та іноземних представництв (крім офіційних); • надходжень на рахунки, відкриті в уповноважених банках для ведення спільної діяльності без створення юридичної особи; • надходжень в іноземній валюті на рахунки резидентів, відкриті за межами України на підставі індивідуальних ліцензій Національного банку України.
<p><i>Постанова № 540 від 29 серпня 2014 року</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. зниження нормативу відкритої валютної позиції банку з 5% до 1%; 2. запроваджено видачу виключно в гривні готівкових коштів за електронними платіжними засобами у межах України; 3. введено норму щодо обов'язкової конвертації в гривню будь – яких надходжень в ін. валюті, що надійшли з-за кордону на користь фізичної особи – резидента і нерезидента для виплати готівкою без відкриття рахунку
<p><i>Постанова № 591 від 22 вересня 2014 року</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. зменшення розміру обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті зі 100% до 75%; 2. обмеження продажу готівкової ін. валюти сумою 3 000 грн. на добу на одного клієнта; 3. скасовано вимогу щодо обов'язкової конвертації в гривню переказів в ін. валюті з-за кордону на користь фізичних осіб без відкриття рахунку.
<p><i>Постанова № 130 від 24 лютого 2015 року</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. кошти в гривнях, попередньо перераховані банком на окремий аналітичний рахунок для здійснення купівлі іноземної валюти за дорученням клієнтів, можуть бути перераховані на купівлю іноземної валюти не раніше четвертого дня з дня їх зарахування на цей рахунок; 2. тимчасово, до 27 лютого 2015 року, обмежено правоуповноважених банків здійснювати купівлю іноземної валюти за дорученням клієнтів.
<p><i>Постанова № 160 від 03 березня 2015 року</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. збережено вимоги щодо обов'язкового продажу в розмірі 75% надходжень в ін. валюті та 90-денний граничний строк розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів; 2. встановлені обмеження на купівлю безготівкових іноземних валют та банківських металів за гривні за власними операціями банку за день; 3. установлено заборону надавати банками кредити в національній валюті, якщо в забезпечення виконання зобов'язань за ними клієнтом надаються майнові права на кошти в іноземній валюті,що розміщені на рахунках у банках.
<p><i>Постанова № 157 від 03 березня 2015 року</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. визначено особливості організації роботи з готівкового обігу уповноваженими банками та ведення асових операцій підприємствами, організаціями та фізичними особами – підприємцями в особливий період; 2. встановлено,що підприємства, організації узгоджують з обслуговуючим банком розрахунок ліміту залишку гоівки в касі.

Додаток М

Табл. 1

Основні показники діяльності банків на 1 січня 2006 - 2017 рр.

<i>Назва показника</i>	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Кількість діючих банків, од.</i>	165	170	175	184	182	176	176	176	180	163	117	96
<i>з них: з іноземним капіталом, од.</i>	23	35	47	53	51	55	53	53	49	51	41	38
<i>у т.ч. зі 100% іноземним капіталом, од.</i>	9	13	17	17	18	20	22	22	19	19	17	17
<i>Активи, млрд. грн.</i>	213,9	340,2	599,4	926,1	880,3	942,1	1054,3	1127,2	1278,1	1316,9	1254,4	1256,3
<i>Загальні активи (не скориговані на резерви за активними операціями), млрд. грн.</i>	223,0	353,1	619,0	973,3	1001,6	1090,2	1211,5	1267,9	1408,7	1520,8	1571,4	1737,3
<i>Резерви за активними операціями</i>	9,1	12,9	19,6	47,2	121,3	148,1	157,2	140,7	130,6	203,9	317,0	481,0
<i>Кредити надані клієнтам, млрд. грн.</i>	156,4	269,7	485,4	792,2	747,3	755,0	825,3	815,3	911,4	1006,4	965,1	1005,9
<i>кредити, що надані суб'єктам господарювання, млрд. грн.</i>	109,0	167,7	276,2	472,6	475,0	508,3	580,9	609,2	698,8	802,6	785,9	847,1
<i>кредити, що надані фізичним особам, млрд. грн.</i>	33,2	77,8	153,6	268,9	222,5	186,5	174,7	161,8	167,8	179,0	152,4	157,3

<i>Вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції, млрд. грн.</i>	14,3	14,5	28,7	40,6	39,3	83,6	87,7	96,3	138,3	168,9	198,8	332,2
---	------	------	------	------	------	------	------	------	-------	-------	-------	-------

Продовження табл. М

<i>Пасиви, млрд. грн.</i>	213,9	340,2	599,4	926,1	880,3	942,1	1054,3	1127,2	1278,1	1316,9	1254,4	1256,3
<i>Зобов'язання банків, млрд. грн.</i>	188,4	297,6	529,8	806,8	765,1	804,4	898,8	957,9	1085,5	1168,8	1150,7	1132,5
<i>Кошти суб'єктів господарювання, млрд. грн.</i>	61,2	76,9	112,0	143,9	115,2	144,0	186,2	202,6	234,9	261,4	317,6	369,9
<i>Кошти фізичних осіб (з ощадними (депозитними) сертифікатами), млрд. грн.</i>	72,5	106,1	163,5	213,2	210,0	270,7	306,2	364,0	433,7	416,4	389,1	437,1

Табл. 2

Динаміка зміни показників капіталу банків України станом на 1 січня 2006-2017 рр.

Назва показника	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Капітал, млрд. грн.</i>	25,5	42,6	69,6	119,3	115,2	137,7	155,5	169,3	192,6	148	103,7	123,8
<i>з нього: статутний капітал, млрд. грн.</i>	16,1	26,3	42,9	82,5	119,2	145,9	171,9	175,2	185,2	180,2	222,2	414,7
<i>Регулятивний капітал (Н1), млрд. грн.</i>	23,4	41,1	72,3	123,1	135,8	160,9	178,5	178,9	205	188,9	131	109,6
<i>Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) , %</i>	14,19	13,92	14,01	18,08	20,83	18,9	18,06	18,26	15,6	12,74	10,55	12,69
<i>Відношення наявного капіталу до статутного капіталу</i>	1,5838 5	1,6197 7	1,62238	1,4460 6	0,96644	0,9438	0,9046	0,96632	1,03996	0,82131	0,4667	0,2985 3
<i>Частка капіталу в пасивах БСУ</i>	0,1192 1	0,1252 2	0,11612	0,1288 2	0,13086	0,1461 6	0,14749	0,1502	0,15069	0,11239	0,08267	0,0985 4

Табл. 3

Динаміка зміни показників ефективності функціонування банківської системи України у 2006-2016 рр.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Доходи, млрд. грн.</i>	41,6	68,2	122,6	143	136,8	142,8	150,5	168,9	210,2	199,2	190,7
<i>Витрати, млрд. грн.</i>	37,5	61,6	115,3	181,4	149,9	150,5	145,6	167,5	263,2	265,8	350,1
<i>Чистий прибуток (збиток), млрд. грн.</i>	4,1	6,6	7,3	-38,4	-13,1	-7,7	4,9	1,4	-53	-66,6	-159,4
<i>Рентабельність активів, %</i>	1,5	1,03	-4,38	-1,45	-0,76	0,45	0,12	-4,07	-5,46	-1,63	-12,60
<i>Рентабельність капіталу, %</i>	12,67	8,51	-32,52	-10,19	-5,27	3,03	0,81	-30,46	-51,91	-15,05	-116,74
<i>Відношення активів БСУ до ВВП</i>	0,39305	0,47204	0,63221	1,01402	0,81336	0,71556	0,74831	0,77476	0,81579	0,66527	0,53905
<i>Відношення наданих кредитів банками України до ВВП</i>	0,28739	0,37422	0,51197	0,8674	0,69047	0,57345	0,58578	0,56038	0,58173	0,50841	0,41473
<i>Номінальний ВВП України, млрд. грн.</i>	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,3	1316,6	1408,9	1454,9	1566,7	1979,5	2327,03

Додаток Н

**Рис. 1. Зміна споживчих цін в Україні та окремих країнах світу [57; 31]
(вересень 2017 року до вересня 2016р.)**

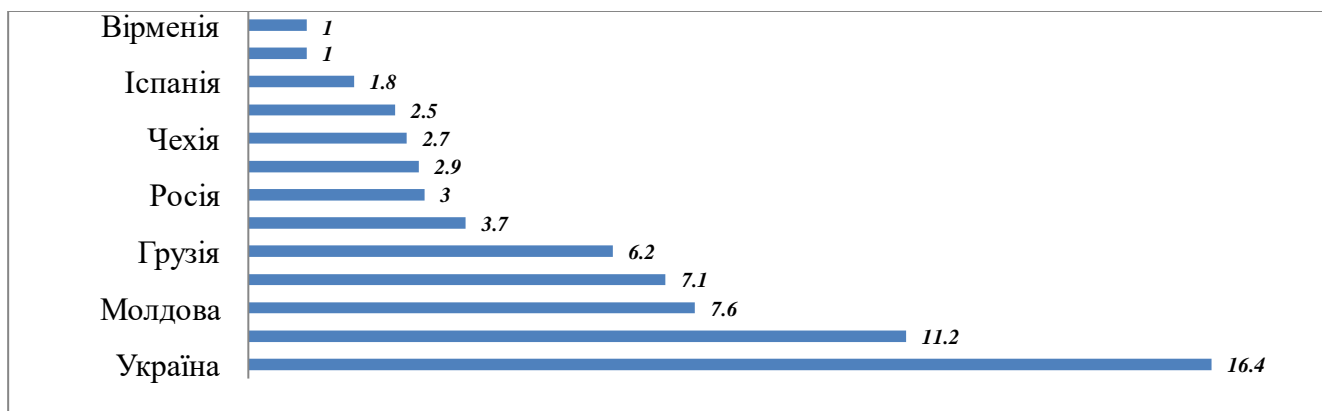

Рис. 2. Динаміка темпів зміни реальної заробітної плати та індексу споживчих цін , у % до попереднього року

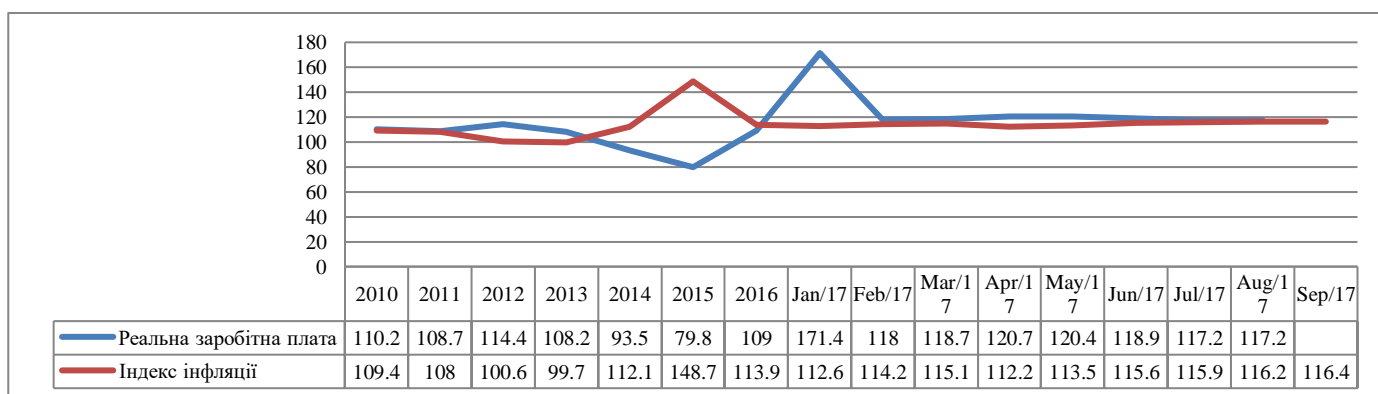
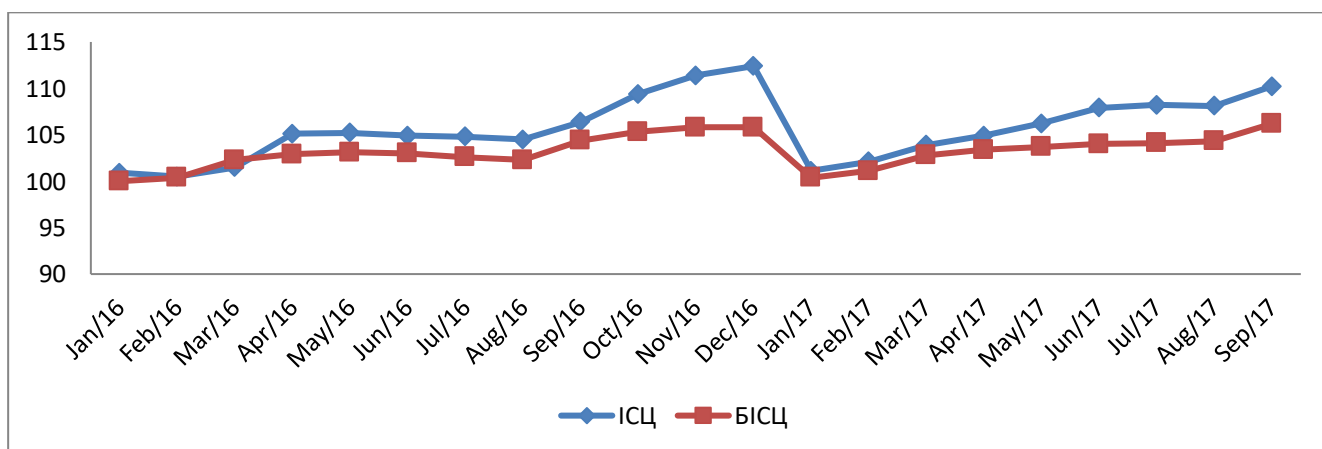

Рис. 3. Помісячна динаміка індексу споживчих цін та базового індексу споживчих цін у 2016-2017 роках , (у % до грудня попереднього року)

Примітка. Згідно із Методикою розрахунку базового індексу споживчих цін (наказ Держстату від 30.12.2016 № 263) БІСЦ характеризує інфляцію, яка спричинена тиском з боку попиту та, відповідно, найбільш повно відображає ефекти від зміни реальних монетарних умов.

Додаток П

Напрями оптимізації традиційних та застосування нетрадиційних інструментів в монетарній політиці НБУ [45]

Традиційні інструменти	
<i>Інструмент</i>	<i>Напрями оптимізації</i>
<i>Процентна політика</i>	<p>1) основні засади формування: забезпечення позитивного рівня облікової ставки щодо інфляції; рівень облікової ставки повинен перебувати у межах коридору ринкових процентних ставок комерційних банків за кредитами та депозитами;</p> <p>2) ставка, за якої буде відбуватись рефінансування банків для кредитування промисловості, має бути не більше ніж 5–7% враховуючи рентабельність середньо- та високотехнологічних галузей промисловості;</p> <p>3) встановити доступний рівень ставки рефінансування для банків відповідно до рівня не наявної, а очікуваної інфляції, що, на наш погляд, більше відповідає цілям монетарної політики НБУ.</p>
<i>Політика обов'язкових резервів</i>	<p>1) використання норми обов'язкових резервів як стимулюючого, а не стримуючого фактору для розвитку банківської системи;</p> <p>2) здійснення відсоткових виплат банківським установам за зберігання резервів на рахунку в НБУ як плати за невикористані кошти;</p> <p>3) для банків, які спрямовують свої ресурси на кредитування виробництва, у пріоритетні галузі економіки, слід установити гнучку систему обов'язкового резервування;</p> <p>4) надання пільг щодо формування обов'язкових резервів. Так, суму коштів, що належить до депонування для виконання резервних вимог, можливо зменшувати на величину виданих довгострокових кредитів (понад 5 років) підприємствам реального сектора економіки.</p>
<i>Операції на відкритому ринку</i>	<p>1) супровід операцій на відкритому ринку комунікаційною політикою для пояснення змісту переходу до іншої парадигми операційної системи;</p> <p>2) запровадження операцій зі стерилізації ліквідності. Оскільки наразі, депозитні сертифікати використовуються центральним банком не з метою обмеження кількості грошей, а для впливу на вартість коштів та для контролю за процентними ставками на міжбанківському кредитному ринку</p>
<i>Політика рефінансування</i>	<p>1) активізація політики рефінансування банків під заставу корпоративних цінних паперів та кредитних зобов'язань підприємств. Дослідження параметрів можливих видів забезпечень дає підстави для висновку про широкий діапазон можливостей для використання в рамках операцій рефінансування корпоративних цінних паперів та інших зобов'язань підприємств, зокрема облігацій, векселів, кредитних вимог банків до суб'єктів господарювання;</p> <p>2) видача цільових кредитних ліній тим комерційним банкам, котрі здійснюють кредитування реального сектору. Рефінансування центробанком може здійснюватися шляхом надання цільових кредитів можливе у межах відкритої кредитної лінії. Частка кредитів, спрямованих у реальний сектор економіки, а саме підприємствам малого та середнього бізнесу, у кредитному портфелі комерційного банку повинна становити не менше 75%;</p> <p>3) активне використання нового інструменту підтримки ліквідності банків – Emergency Liquidity Assistance (ELA) у вигляді, до прикладу, відновлюваної короткострокової кредитної лінії, якою банки зможуть скористатися у випадку відтоку депозитів.</p>

Продовження табл. П

<i>Нетрадиційні інструменти</i>	
<i>Інструмент</i>	<i>Економічний зміст та механізм реалізації</i>
<i>Система заяв про наміри ЦБ</i>	Заходи з формування очікувань майбутньої офіційної ставки. ЦБ не тільки оголошує рішення про збереження або зміну величини ключової процентної ставки, але і повідомляє про тривалість періоду, протягом якого він не має намір посилювати монетарну політику.
<i>Кількісне кредитне пом'якшення</i>	Купівля ЦБ державних боргових цінних паперів, що спрямована на зниження їх дохідності або спредів між прибутковістю активів з різним терміном до погашення в ситуації, коли ключова процентна ставка перебуває на нульовому або близькому до нульового рівні.
<i>Непряме кредитне пом'якшення</i>	Надання ЦБ ліквідності банкам на довгостроковій основі (іноді супроводжується пом'якшенням вимог до якості застави). При цьому надання ліквідності на довгостроковій основі протиставляється «стандартним» інструментам за регулярним кредитуванням банків ЦБ, що здійснюється, зазвичай, на щотижневій основі.
<i>Пряме кредитне пом'якшення</i>	Безпосереднє втручання ЦБ у функціонування кредитних ринків і полягає у прямому придбанні регулятором корпоративних облигацій або цінних паперів, забезпечених іпотечними заставними. Даний різновид нестандартних інструментів монетарної політики спрямований на зниження процентних ставок і пом'якшення умов фондування на цих ринках (або їх окремих сегментах).

Додаток Р

Переваги і недоліки режиму інфляційного та валютного таргетування

[46; 97]

РЕЖИМ ВАЛЮТНОГО ТАРГЕТУВАННЯ	РЕЖИМ ІНФЛЯЦІЙНОГО ТАРГЕТУВАННЯ
ОСНОВНІ ПЕРЕВАГИ	
<p>1) мета центрального банку і методи її досягнення є зрозумілими для суспільства і не потребують додаткових роз'яснень;</p> <p>2) прив'язка валютного курсу до валюти країни з низькою інфляцією викликає довіру у суб'єктів господарювання до макроекономічних показників;</p> <p>3) зменшуються трансакційні витрати і непевність в міжнародній торгівлі, стимулюючи останню;</p> <p>4) при фіксованому валютному курсі населенню легше визначити, чи дотримується центральний банк запланованих макроекономічних показників;</p> <p>5) в короткостроковій перспективі центральний банк може достатньо легко контролювати валютний курс шляхом прямих валютних інтервенцій;</p> <p>6) встановлюється номінальний якір, який прив'язує внутрішній рівень інфляції до темпів зростання цін і таким чином стримує інфляцію;</p> <p>7) номінальний якір цільового показника валютного курсу фіксує темп інфляції для торгових товарів і таким чином сприяє безпосередньому контролю над інфляцією;</p> <p>8) якщо існує довіра до цільового показника валютного курсу, це прив'язує інфляційні очікування до темпу інфляції в тій країні, до валюти якої прив'язана національна валюта;</p> <p>9) таргетування валютного курсу забезпечує автоматичне правило для проведення грошової політики.</p>	<p>1) забезпечення високого рівня довіри з боку населення до політики центрального банку та зниження інфляційних очікувань;</p> <p>2) забезпечення гнучкої валютно-курсової політики центрального банку;</p> <p>3) зменшення економічних втрат внаслідок усунення невизначеності в суспільстві щодо можливих кроків грошово-кредитної політики;</p> <p>4) створення умов для збалансованого розвитку всіх секторів і галузей економіки, що забезпечить сталий економічний розвиток країни;</p> <p>5) збереження в умовах нестабільного попиту на гроші ефективності монетарної політики та посилення її дієвості;</p> <p>6) динаміка інфляційних процесів (особливо в країнах з перехідною економікою) знаходиться під впливом факторів, які недостатньо контролюються центральним банком;</p> <p>7) замість встановлення в якості цільового показника індексу споживчих цін, центральні банки використовують показники "базової інфляції", які є "очищеними" від впливу зовнішніх факторів. Це може призвести до невірному трактування суб'єктами економічної діяльності поточного стану економіки;</p> <p>8) у випадку невдачі монетарної політики, економічні витрати за режиму таргетування інфляції нижчі, ніж за інших режимів;</p> <p>9) встановлення чіткої інфляційної цілі збільшує відповідальність центрального банку і дозволяє уникнути фіскальної домінації.</p>

ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ	
<p>1) високий рівень залежності монетарної політики центрального банку від зовнішньо-економічних факторів;</p> <p>2) у випадку значного рівня доларизації існують ризики дестабілізації фінансової системи внаслідок впливу валютних криз;</p> <p>3) за умови відкритості економічної системи, зростає притік короткострокового (переважно) спекулятивного іноземного капіталу;</p> <p>4) підвищується залежність монетарної політики від зовнішньоекономічних факторів;</p> <p>5) суттєво зменшується кількість важелів впливу центрального банку на грошово-кредитну політику;</p> <p>6) зростає ризик спекуляції проти національної валюти країни, особливо якщо останній не вистачає довіри серед населення;</p> <p>7) необхідною є повна узгодженість між грошово-кредитною та фіскальною політикою;</p> <p>8) підвищуються ризики дестабілізації фінансової системи країни внаслідок світових валютних криз.</p>	<p>1) в більшості випадків бажаний цільовий показник “чистої інфляції” знаходиться в рамках заданого коридору лише протягом одного чи кількох періодів;</p> <p>2) підвищується вплив на динаміку інфляції факторів, які не контролюються центральним банком;</p> <p>3) інфляційне таргетування призводить до зростання волатильності валютного курсу, що може спричинити фінансову нестабільність;</p> <p>4) занадто високий рівень свободи центрального банку у прийнятті рішень не завжди є виправданим;</p> <p>5) інфляційне таргетування не працює в тих країнах, які не виконують необхідних передумов;</p> <p>6) саме по собі таргетування інфляції є певною боротьбою із зростанням цін за всяку ціну, яка несе в собі колосальні ризики як для фінансової системи, так і для економіки в цілому;</p> <p>7) обмеження можливостей стимулювання економічного росту і зниження безробіття;</p> <p>8) вплив на динаміку інфляції факторів, які не контролюються центральним банком.</p>

Додаток С

Особливості впливу валютного таргетування на перебіг економічних процесів [48, с. 16]

